Memo

Datum : 6 april 2022

Aan : Dhr. Visser (PvdA) i.a.a. Gemeenteraad Arnhem

Van : Gemeentesecretaris

Betreft : Aanvullende geactualiseerde informatie financieel beeld 2022-2026

Op 25 maart 2022 hebben wij uw vraag gekregen om nadere toelichting op het financieel beeld zoals aangegeven in paragraaf 5 uit het Informatiedossier, dat op 21 maart 2022 ter beschikking is gesteld aan de nieuwe raadsleden. Een afspraak voor een mondelinge technische toelichting is inmiddels in de maak. Vooruitlopend op die afspraak kunnen wij, in aanvulling op het Informatiedossier, alvast onderstaande verduidelijking en actualisatie geven.
Zoals gebruikelijk zenden we afschrift van dit schriftelijke antwoord aan alle raadsleden. Een extra reden daarvoor is dat vandaag, 6 april 2022, de Maartbrief 2022 van het ministerie van BZK binnen is gekomen. We kunnen op basis van die brief nieuwe c.q. geactualiseerde informatie geven in aanvulling op het Informatiedossier en dat uiteraard ook weer delen met alle raadsleden.
Daarnaast blijft voor alle raadsleden de uitnodiging staan, dat ons altijd nadere technische vragen gezonden kunnen worden en/of een verzoek om een technische briefing.

Status Informatiedossier
Om uw vragen naar aanleiding van het Informatiedossier te beantwoorden is het goed om kort stil te staan bij het karakter van dat dossier enerzijds en anderzijds het proces van begrotingsvoorbereiding, waar dit dossier middenin viel.
Het is gebruikelijk om aan het begin van de formatie een Informatiedossier zoals dit aan te bieden aan de onderhandelende partijen. In het kader van open informatievoorziening kozen we er nu voor om dit dossier direct beschikbaar te stellen aan alle raadsleden.
De voorbereiding van de gemeentebegroting is een jaarlijks proces dat meerdere maanden loopt, grofweg vanaf februari tot en met september, het moment dat de concept-begroting aan de raad wordt aangeboden. Gedurende die maanden wordt informatie verzameld over honderden begrotingsposten, groter en kleiner, positief en negatief. Een eindbeeld is pas te geven als alle belangrijke posten bekend zijn geworden, met name de meicirculaire van BZK over het accres gemeentefonds.

Inhoudelijke toelichting
Zekere en nog onzekere posten
In het Informatiedossier brachten we ten behoeve van de transparantie de op dat moment actuele tussenstand in dit voorbereidingsproces in beeld. Omdat we het Informatiedossier zo objectief mogelijk wilden houden, zijn toen alleen die posten kwantitatief in de tabellen benoemd als de omvang daarvan al met grote zekerheid bekend was. Posten die op dat moment nog met veel onzekerheid omgeven waren, zijn in het Informatiedossier niet in de tabellen opgenomen maar alleen *tekstueel* toegelicht (pagina 122-123).

Door deze manier van presenteren kon ten onrechte het beeld ontstaan dat we afstevenen op een tekort van rond de € 18 mln in de begroting voor 2023 en verder. Dat is niet het geval en we betreuren het dat uit de opzet van die paragraaf deze indruk kon ontstaan. De daar opgenomen tabel was niet meer dan de tussenstand van de op moment van verzending al gekwantificeerde posten.
Dit kan niet beschouwd worden als een eindstand. Ten eerste niet omdat over alle posten door college en raad nog keuzes gemaakt moeten worden. Ten tweede niet omdat er nog een groot aantal overige posten in het beeld moeten worden ingevuld.

Nog te verwachten plussen en minnen
Zoals aangegeven in het Informatiedossier verwachten we enkele besluiten medio april en een besluit over het accres gemeentefonds pas in de meicirculaire. Door de ongebruikelijk lange kabinetsformatie hebben we later dan normaal zicht op een aantal cruciale posten.
We weten al wel dat tegenover de in het Informatiedossier benoemde posten nog substantiële positieve posten komen te staan. Dit betreft onder meer grote posten vanuit het Rijk, zoals accres gemeentefonds, opschalingskorting, middelen jeugdzorg en de herverdeling algemene uitkering gemeentefonds.

Aanvulling op het ontstane beeld
Op dit moment kunnen we voor een aantal positieve posten, die we alleen in tekst hadden beschreven, op basis van de jongste informatie wel aangeven wat bij ons in de ambtelijke voorbereidingen de actuele verwachtingen zijn. We baseren ons daarvoor op de op 6 april verschenen Maartbrief van BZK en op recente informatie over de ambtelijke uitwerkingen die nu lopen binnen de ministeries. Op ambtelijk niveau zijn wij daarop aangesloten via het netwerk van 100.000+ gemeenten in de VNG en de provinciale toezichthouders, die vanuit de ministeries in de voorbereiding worden geconsulteerd.

Met de nadrukkelijke aantekening dat deze cijfers voorlopige ramingen zijn, waarover nog besluitvorming door het kabinet moet plaatsvinden, kunnen wij melden dat wij in de ambtelijke voorbereidingen op deze posten op dit moment rekening houden met de onderstaande werkcijfers:

Aanvulling financieel beeld (* € 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**
Inschatting aanvullend accres gemeentefonds	5.111	7.641	14.669	16.903	16.903
Inschatting schrappen oploop opschalingskorting		4.558	6.097	7.692	
Inschatting compensatie jeugdhulp		4.590	3.046	-2.342	-3.576
Inschatting herverdeling algemene uitkering		1.236	3.725	5.056	5.056
Totaal aanvullend op beeld in dossier	**5.111**	**18.024**	**27.537**	**27.308**	**18.382**

Deze cijfers zullen in de verdere begrotingsvoorbereiding verrekend worden met de cijfers die al in het Informatiedossier zijn vermeld en alle overige, nog binnenkomende posten. Daarmee zal een wezenlijk ander beeld ontstaan dan op basis van alleen de indicatieve tabel in het Informatiedossier.

In de Maartbrief is bevestigd dat een actualisatie van het accres zal plaatsvinden in de meicirculaire 2022. Op dit moment hanteert BZK de cijfers uit het Regeerakkoord om het accres voor gemeenten van af te leiden. Dat zou voor Arnhem leiden tot nog hogere accres-cijfers dan hier nu genoemd. Het Centraal Planbureau waarschuwt het Kabinet echter voor onderuitputting. In dat geval zal ook het accres

omlaag kunnen gaan. Daarom hanteren wij voor dit moment, mede op advies van landelijke netwerken, een behoedzaam werkcijfer dat 20% lager ligt in 2023 en 15% lager vanaf 2024.
Naast deze overwegend positieve posten die in het Regeerakkoord en/of Maartbrief specifiek worden benoemd, zullen we ook nog negatieve posten moeten verwerken, waarvan met name de post Integratie-uitkering Beschermd Wonen substantieel is. Naar huidig inzicht kan daar voor Arnhem een nadelig herverdeeleffect ontstaan dat in 10 jaar tijd oploopt tot ongeveer € 24 mln structureel. De opbouw daarvan over de jaren is nog niet vastgesteld. De gemeenteraad heeft eerder besloten mede hiervoor een bestemmingsreserve op te bouwen, die gepland oploopt tot € 14 mln eenmalig. Met die reserve zal het effect gedurende een aantal jaren kunnen worden gedempt. De verdeling van die reserve over de begrotingsjaren moet nog worden bepaald.

Conclusie: Te vroeg om financieel beeld te bepalen
In de hiervoor opgenomen werkcijfers zijn een reeks wegingsfactoren, verdeelsleutels en voorzichtigheidsramingen verwerkt, zoals die thans worden gehanteerd in de voorbereidingen op landelijk niveau. Niettemin kunnen wij de onzekerheid rond deze cijfers niet genoeg benadrukken. In de komende periode kunnen deze werkcijfers nog variëren. Dat was ook de reden om dit type cijfers nog niet te kwantificeren in het Informatiedossier.
Naar aanleiding van de gerezen vragen geven we hier alsnog inzicht in de voorlopige werkcijfers, omdat die illustreren dat het in deze fase van de begrotingsvoorbereiding gewoon nog te vroeg is om een conclusie te trekken over het financieel beeld van de gemeente richting begroting 2023 en verder.

Herijking gemeentelijk belastinggebied vanaf 2026
Bij deze gelegenheid wijzen we ook nog eens op de passage in het Informatiedossier over de herziening van de financieringssystematiek die in het Regeerakkoord is aangekondigd. Het kabinet wil een groter lokaal belastinggebied gaan invoeren. Dit betreft een principiële herziening van landelijke en lokale belastinggebieden. Uitgangspunt is een neutraal effect op de belastingdruk voor burgers en op de inkomsten voor gemeenten, maar hoe dat zal worden ingevuld is nog zeer onzeker. Hetzelfde geldt voor de vraag of de ingangsdatum 2026 gehaald zal gaan worden.

Het kabinet streeft naar 2026 als ingangsdatum en heeft vooruitlopend daarop de raming voor het accres gemeentefonds vanaf 2026 alvast verlaagd. Dat geeft een vertekend beeld omdat al wel een verlaging van het gemeentefonds in de cijfers is verwerkt, maar er nog geen zicht is op de verhoging van het eigen belastinggebied die daar tegenover staat.
In de bovenstaande tabel hebben we als indicatie het accres van 2025 doorgetrokken. Meer dan een indicatie kan dat op dit moment echter nog niet zijn. Definitieve duidelijkheid hierover zal waarschijnlijk pas in 2023 of later ontstaan.

Actuele financiële situatie volgens concept-Jaarrekening 2021
Om het actuele beeld over de financiële situatie nog aan te vullen, kunnen wij u informeren over de voorlopige standen in het opmaken van de Jaarrekening 2021. De concept-Jaarrekening ligt thans voor bij accountantscontrole en zal door het college volgens planning eind april aan de raad worden toegezonden. Vooruitlopend daarop en onder voorbehoud is aan te geven dat in 2021, naast het positieve resultaat dat reeds in de tussenrapportages is opgenomen, een aanvullend positief financieel resultaat na mutaties in de reserves van circa € 20 miljoen wordt gerealiseerd.

De weerstandsfactor komt uit op 1,9 en is daarmee beduidend hoger dan de begrote weerstandsfactor van 1,4.

Wij hopen dat deze aanvulling op paragraaf 5 van het Informatiedossier behulpzaam is om alvast in een deel van uw informatievraag te voorzien. Nadere vragen zijn uiteraard welkom tijdens de afgesproken mondelinge toelichting en/of andere momenten.